

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2023-12/5

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2023

Бош муҳаррир:*Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.***Бош муҳаррир ўринбосари:***Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.***Таҳрир хайати:**

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.
Абдуллаева Муборак Махмусовна, б.ф.д., проф.
Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф.
Агзамова Гулчехра Азизовна, т.ф.д., проф.
Аимбетов Нағмет Каллиевич, и.ф.д., акад.
Аметов Якуб Идрисович, д.б.н., проф.
Бабаджанов Хушнот, ф.ф.н., проф.
Бобожонова Сайёра Хушнудовна, б.ф.н., доц.
Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д.
Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф.
Ганджаева Лола Атаназаровна, б.ф.д., к.и.х.
Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д.
Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д.
Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад.
Исмаилов Исҳақжон Отабаевич, ф.ф.н., доц.
Жуманиёзов Зоҳид Отабаевич, ф.ф.н., доц.
Жуманов Мурат Арепбаевич, д.б.н., проф.
Кадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф.
Каримов Улуғбек Темирбаевич, DSc
Курбанбаев Илҳом Жуманазарович, б.ф.д., проф.
Курбанова Саида Бекчановна, ф.ф.н., доц.
Қутлиев Учқун Отобоевич, ф-м.ф.д.
Ламерс Жон, қ.х.ф.д., проф.
Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф.
Махмудов Рауфжон Баходирович, ф.ф.д., к.и.х.
Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф.
Мирзаева Гулнора Саидарифовна, б.ф.д.

Пазилов Абдуваеит, б.ф.д., проф.
Раззақова Сурайё Раззоқовна, к.ф.ф.д., доц.
Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф.
Рахимов Матназар Шомуротович, б.ф.д., проф.
Рахимова Гўзал Юлдашовна, ф.ф.ф.д., доц.
Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф.
Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад.
Салаев Санъатбек Комилович, и.ф.д., проф.
Сапарбаева Гуландам Машириповна, ф.ф.ф.д.
Сапаров Каландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф.
Сафаров Алишер Каримджанович, б.ф.д., доц.
Сирожов Ойбек Очилович, с.ф.д., проф.
Сотипов Гойипназар, қ.х.ф.д., проф.
Тожибаев Комилжон Шаробитдинович, б.ф.д., академик
Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф.
Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д.
Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц.
Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д., проф.
Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц.
Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., проф.
Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д.
Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д.
Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д.
Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.
Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д.
Худойберганаев Ойбек Икромович, PhD, к.и.х.

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№12/5 (109), Хоразм Маъмун академияси, 2023 й. – 273 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтакавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

To'xtayev Sh.E. Shahrizabz viloyatida sovet hokimiyatining o'rnatilishi	91
Ungalov A.A. Ummaviylar va ularning Movarounnahrda muholifatchilari	93
Xoliqulova M. Ittifoqning g'arbiy hududlaridan sanoat korxonalarining evakuatsiya qilinishi	96
Каттаева Г.Ч. Сополли маданияти тақинчокларининг турлари	98
Кучаров Ж. Сохибқирон Амир Темурнинг Мин сулоласи сари харбий юришга тайёргарлиги	101
Маматова М.Б. Из истории самаркандской чайной производств	103
Махмудов Ш. Қўқон-Бухоро муносабатларида Жиззахнинг аҳамияти	106
Мўминов У. Қарши шаҳри демографияси	109
Насретдинова Д. Наманганда маориф ишларини йўлга қўйилиши	112
Орипова Л. Қашқадарё воҳаси адабий муҳитининг ривожланиши тарихи	114
Очилов Ф. Ўзбекистонда ногиронлиги бўлган шахсларни ҳимоя қилишга қаратилган давлат ва нодавлат ташкилотларининг фаолияти	117
Серикбаева Ш.Э. Архитектурные сооружения эпохи восточного ренессанса как основа туристической деятельности современного Узбекистана	120
Сулайманова С., Муродов Ш. Илк ўрта асрларда Суғд конфедерацияси бошқарувида маҳаллий унвонларнинг ўрни	122
Ташкенбаева Д.А. Обзор развития промышленности в туркестане в работах зарубежных исследователей XX века	125
Худойкулов И.Б. Қашқадарёда совет даври судларининг ташкил этилишининг тарихий натижалари	128
Эркаева Г.П. Инновационные подходы к развитию человеческого капитала в регионах	130
Қувватова Н. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги иккинчи жаҳон уруши йилларида	133

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

A'zamov S. Axborot-qidiruv tezaurus (mukammal lug'at)larda va bir tilli lug'atlarda soha terminologik birliklarining berilishi	137
Abbozov O.Q. Toponimlar yondosh fanlar obekti sifatida	140
Abulova Z.Z. The essence of ethnolinguocultural consciousness	142
Bafoyeva N.S., Teshaboyeva Z.Q. Buyuk Britaniya va AQSH oliy o'quv yurtlaridagi tarjimaga oid fanlarning o'qitilishi	145
Djalilova Z.B., Ibotova M. Linguistic features of political speech	148
Djalilova Z.B. Ingliz xalq udumlarida gulga oid tushunchalarning badiiy-konseptual ifodasi	150
Djumayeva N., Akhmadova N. The essence of concept in cognitive linguistics	153
Kenjayev T. Fitratning mumtoz adabiyot tarixiga doir asarlari tadqiqi	155
Kosimova M.U. Hujjatlarida otli so'z birikmalari turlarining ishlatilishi	159
Kurbonova N.R., Anvarova U.J. The syntactical and lexical analysis of the poem "I wandered lonely as a cloud" by William Wordsworth	162
Nekboyeva M.T. Somerset Moem hayoti va ijodi hamda uning teatr sohasiga qo'shgan hissasi	165
Nematjanova D. "Yetti o'lchab bir kes" maqolida 7 raqamining qo'llanilishi xususida	167
Nematova M. Lakuna va kognitiv lingvistika	169
Omonova B.I. The challenges in practical teaching in the field of tesol and specific solutions	172
Ortiqova G.I. Pictorial expression as an object of metaphor	174
Qurbonova N.R., Khamdamova M. "Jeyn Eyr" va "Keng sargasso dengizi" romanlarida tush motivi va uning qahramonlar taqdirida aks etishi	176
Rasulova N.A. Kognitiv tilshunoslikda lisoniy shaxs muammosi	179
Rozikova G.Z. Bog'langan qo'shma gaplarda ko'p ma'nolilik	181
Sadullayev F.B., Qudratullayeva N.T. Tomas Vulfning badiiy tasvir mahorati	184
Sadullayev F.B., Fayzullayeva A.I. Uilyam Folknerning "Dry september" hikoyasida jamiyat va shaxs munosabatlari tasviri	186
Saitov S.Dj. AQSH va o'zbek adabiyotida realistik hikoya taraqqiyoti: adabiy ta'sir va o'ziga xoslik	188
Saitov S.Dj. Humor and irony in the stories of O. Henry and uzbek writers	190

motivi Jeyn va Antuanettaning his-tuyg'ulari, xayollari va ruhiy holatini ifodalab berishda yordam beradi. Ikkala asarda ham tush elementi xarakterlar rivoji va tematik tadqiqotda muhim sanaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Beaty, Jerome "The Ironic Vision of Jane Eyre" 1960.
2. Freud, Z. "The Interpretation of dream" Eksmo. Russia 2019.
3. Gilbert S. and Gubar S. "The Madwoman in the Attic" Yale University press. 1979. USA.
4. Hesse, H. Following the dream pp.7-19. Moscow. Russia.
5. Messer W. The dreaming Homer and Greek Tragedy. New York. 1918
6. Rhys J. "Wide Sargasso sea". New York. 1966.
7. Savory E. "The Cambridge Introduction to Jean Rhys" Cambridge University Press 2009.
8. Qurbonova N.H., Sodiqova Sh. "Problems of women and society in the novel of Charlotte Bronte" International scientific and practical Conference: "Youth, science, education: Topical issues, achievements and innovations" 2022, Prague, Czech P.69-71.
9. KN Rozikovna. Mark Twain is a prominent representative of American literature. Current research Journal of philological sciences Volume 3, Issue 05. 2022 p.69-73
10. <https://www.encyclopedia.com/religion/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/vision-dream-literature>
11. <https://poemanalysis.com/literary-device/dream-vision/>
12. [https://www.oxfordenglishdictionary.com/search/dictionary/scope=Entries=dream vision](https://www.oxfordenglishdictionary.com/search/dictionary/scope=Entries=dream%20vision)

UO'K 808.3

KOGNITIV TILSHUNOSLIKDA LISONIY SHAXS MUAMMOSI

N.A. Rasulova, o'qituvchi, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy tilshunoslikning yo'nalishlaridan biri kognitiv tilshunoslik uning umumiy xususiyatlari haqida ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek, kognitiv tilshunoslikda lisoniy shaxs muammosi ko'rib o'tilgan.

Kalit so'zlar: jahon tilshunosligi, areal lingvistika, lisoniy hodisalar, kognitologiya, kognitiv jarayonlar, turkumlashtirish, konseptualizatsiya, kognitiv mexanizm, lisoniy shaxs, lisoniy shaxsga kognitiv tilshunoslikda berilgan ta'riflar.

Аннотация. В данной статье представлена информация об одном из направлений современного языкознания – когнитивной лингвистике, и его общих особенностях. Также проблема языковой личности рассматривается в когнитивной лингвистике.

Ключевые слова: мировая лингвистика, ареальная лингвистика, языковые явления, когнитология, когнитивные процессы, категоризация, концептуализация, когнитивный механизм, языковая личность, определения языковой личности в когнитивной лингвистике.

Abstract. This article provides information about one of the directions of modern linguistics, cognitive linguistics, and its general features. Also, the problem of linguistic identity is considered in cognitive linguistics.

Key words: world linguistics, areal linguistics, linguistic phenomena, cognitology, cognitive processes, categorization, conceptualization, cognitive mechanism, linguistic personality, definitions of linguistic personality in cognitive linguistics.

Kirish. XXI asr jahon tilshunosligida tilshunoslikning boshqa fanlar bilan integratsiyalashuvi natijasida shakllangan sotsiolingvistika, antropolingvistika, etnolingvistika, psixolingvistika, neyrolingvistika, kompyuter lingvistikasi, areal lingvistika, onomastika, kognitiv tilshunoslik kabi qator sohalar rivojlanmoqda, yangidan yangi nazariyalar, yo'nalishlar shakllanmoqda. Ushbu yo'nalishlar bo'yicha o'zbek tilshunosligida ham qator tadqiqotlar olib borilib, tilimizning boyligi, kuch-qudrati, ifoda imkoniyatlari, o'ziga xos jihatlari, qirralari har tomonlama ochib berilmoqda. "Til-kundalik hayotimizni qamrab olgan va qat'iy tartibga soladigan- hammamiz biladigan va gapiradigan muloqot vositasidir, - deb yozadi S. Levin.

Biz haqiqatan ham til orqali yaratilganmiz, odamlar unga buyruq beradilar va bu buyruq bizni boshqa tirik mavjudotlardan ajratib turadi. Binobarin, til inson mulki sifatida eng jiddiy o'rganishga loyiq bo'lib, bunday o'rganish o'zimiz va dunyodagi voqeligimiz haqida bilimga ega bo'lishimiz bilan mukofotlanadi" [3, 342-b.].

Lisoniy shaxsiga oid tadqiqotlar Yu.N.Karaulov g'oyalarining hayotiyligini ko'rsatdi. Lingvistik shaxs tilshunoslikning jadal rivojlanayotgan sohalari (kognitiv, psixo, sotsial, pragma, etno, ontolingvistika va boshqalar)ning ajralmas obyekt sifatida belgilandi. Yoshiga ko'ra: maktab o'quvchisining lingvistik shaxsiyati va boshqalar. Lingvistik shaxsning o'ziga xosligi uning ijtimoiy-psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi bilan belgilanadi. Biroq, shunga o'xshash kommunikativ vaziyatlar shaxsning xususiyatlarini tekislash kabi ko'rinadi. "Gapiruvchi shaxs" ko'p qirrali, ko'p tekislikli obyektidir" (Demyankov, 2016; Sedov, 1999).

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Tilshunoslikda lisoniy hodisalar tahliliga kognitiv yondashuv til va tafakkur, so'z ma'nosining o'zaro munosabati muammolarini kategoriyalash va konseptlashtirish orqali bilimning turli strukturalarini shakllantirish va ularning tilda namoyon bo'lish imkoniyatlarini aniqlashga yordam beradi. "Lisoniy shaxs" atamasi Karaulov (2010) tomonidan fanga kiritilgan bo'lib, uni a) tarkibiy va lingvistik murakkablik darajasi bilan farq qiluvchi nutq asarlarini (matnlarini) yaratish va idrok etishni belgilovchi inson qobiliyatlari va xususiyatlari to'plami, b) voqelikni aks ettirishning chuqurligi va to'g'riligi, c) aniq nishon yo'nalishi" deb ta'riflagan.

Til shaxsiga dastlabki ta'riflar uning asarlarida berilgan: "... tilda (matnlarda) va til orqali ifodalangan shaxs, lingvistik vositalar yordamida qayta tiklangan shaxs.

a) tarkibiy va lingvistik murakkablik darajasi,
 b) voqelikni aks ettirishning chuqurligi va aniqligi,
 c) nutq asarlarini (matnlarini) yaratish va idrok etish qobiliyatlarining umumiyliigi (va amalga oshirish natijasi) maqsadli orientatsiya." Shunday qilib, lingvistik shaxs bo'yicha tadqiqotlar har bir ona tilida so'zlashuvchini o'ziga xos ob'ekt sifatida tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Lisoniy shaxsni tavsiflash uchun asos Karaulov tomonidan ishlab chiqilgan uch darajali tuzilma bo'lib, unda har bir daraja ma'lum bir falsafiy va psixologik jihatga mos keladi va har bir daraja o'z elementlar(birliklar, munosabatlar va stereotiplar)iga ega.

Kognitologiya – bilim va tafakkur, borliq va uning obyektiv qonuniyatlarini o'rganish, anglash, idrok qilish natijalari haqidagi fan bo'lib, u to'plangan ma'lumotlarning muayyan tizimiga aylanganiki, bizning ongimizda ma'lum tarzda joylashgan va o'z tabiatiga ko'ra tafakkurning kognitiv jarayonlaridan tarkib topgan. Shuningdek, kognitiv fan bilim tuzilishi jarayonlarini o'rganish, turli xil axborotlarni qayta ishlash, saqlash, foydalanish, tashkillashtirish va to'plash hamda bu tuzilmalarning inson miyasida shakllanishini o'rganishni ham o'z ichiga oladi[1].

Til shaxsining tuzilishi boshqa olimlar tomonidan o'zgartirildi. Maslov lingvistik shaxsning uchta komponentini aniqladi: qadriyat, madaniy va shaxsiy jihatlar, qiymat, kognitiv va xulq-atvor jihatlarini aniqladi. Umuman olganda, lingvistik shaxs tarkibida lingvistik qobiliyat, kommunikativ ehtiyojlar, kommunikativ kompetensiyalar, til ongi va nutq xatti-harakatlarini aniqlash mumkin. "Gapiruvchi shaxs" ko'p qirrali, ko'p tekislikli obyektidir" (Demyankov, 2016; Sedov, 1999).

Kognitiv tilshunoslik-til va ong o'rtasidagi munosabatlar muammolarini, dunyoni kontseptuallashtirish va turkumlashtirishda tilning rolini, kognitiv jarayonlarda va inson tajribasini umumlashtirishda, insonning individual kognitiv qobiliyatlari bilan bog'liqligini va til va ularning o'zaro ta'siri shakllarini o'rganadigan tilshunoslik yo'nalishidir. "Ona tili har bir insonning shaxsiyati bilan shunchalik singib ketganki, – deb yozadi F.I.Buslaev, – o'qitish bir vaqtning o'zida o'quvchining ma'naviy qobiliyatini rivojlantirish demakdir".

Muhokama. Lisoniy shaxs tuzilishi tushunchasi psixologiyadagi shaxs tuzilishi tushunchasi bilan bir xil emas. Shaxsning tuzilishi, bugungi kunda ko'pchilik psixologlar tomonidan tushunilganidek, to'rtta kichik tuzilmadan iborat [4, b.137-140]. Keling, ularga murojaat qilaylik. Birlamchi tuzilma ijtimoiy jihatdan shartlangan. Shaxsning yo'nalishi va munosabati (munosabati) individual ravishda singan guruh ijtimoiy ongini aks ettiradi. Bu quyi tuzilmaning mavjudlik shakllari mayl, istak-xoxish, dunyoqarash va e'tiqoddur. Bu yerda munosabat shaxsning mulki sifatida emas, balki tajriba va ong bilan birga ongning atributi va ishontirish - shaxs yo'nalishining eng yuqori darajasi sifatida tushuniladi. Ikkinchi quyi tuzilma shaxsiy tajribada olingan, ammo biologik va genetik jihatdan aniqlangan xususiyatlarning sezilarli ta'siriga ega bo'lgan bilimlar, ko'nikmalar, odatlar va udumlardan iborat. Uchinchi quyi tuzilma aqliy aks ettirish shakllari sifatida tushuniladigan individual psixik jarayonlar yoki psixik funksiyalarning individual xususiyatlari: xotira, his-tuyg'u,

sezgi, idrok, aql va iroda bilan ifodalanadi. To'rtinchisi temperament xususiyatlarini yoki shaxsning tipologik xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Til shaxsining bunday ifodalanishida shaxs tili tuzilishga bo'ysunadi. Lingvistik tuzilmani shaxsiy tuzilmalar bilan bog'laydigan element tabiatan psixologik shaxsiy xususiyat - qobiliyatdir.

Qobiliyat kontsepsiyasining kiritilishi bilan inson shaxsiyatining yaxlit, bo'linmagan g'oyasi saqlanib qoladi, chunki u yoki bu tarzda nutq qurilishini belgilaydigan shaxsning barcha tarkibiy qismlari yo'naltirilgan va qobiliyat tushunchasi singgan. Psixolingvistik nuqtai nazardan, shaxsning bu qobiliyatini nutq yaratish qobiliyati deb atash mumkin. Shaxsning nutqi – til biluvchi shaxsning o'zi [1; 13].

Xulosa. Kognitiv tilshunoslikning o'rganish obyekti til hisoblanadi. Bu fan tilni —inson ongida fikrlarni shakllantiruvchi va ifodalovchi, bilimlarni saqlovchi va tashkil qiluvchi vosita sifatida tadqiq etadi. Zero, til kognitiv faoliyatning asosini tashkil qiladi. A.V.Kravchenko to'g'ri ta'kidlaganidek, til —bilishning ajralmas qismi bo'lib, madaniy, ruhiy, aloqaviy, vazifaviy omillarning o'zaro aloqasini aks ettiradi. N.N.Boldirev fikrlariga asoslanib aytish mumkinki, kognitiv tilshunoslikning asosiy maqsadi —tilni tadqiq qilish orqali bilimlarning har xil tuzilmalariga kirib borish hamda til va ular o'rtasidagi aloqadorliklarni izohlash hisoblanadi. Kognitiv tilshunoslikning asosiy vazifasi til sistemasining insonlarni o'rab turgan muhitni, insoniyat tarixi va madaniyatini, urf-odatlarini o'rganishda, anglab olishdagi ishtirokini aniqlash, inson ongidagi mavjud tajribaga suyanib, to'plangan bilimni ma'lum tartibga tushirish, uni boshqalarga uzatishda vositachilik qilayotgan tilning rolini tadqiq etishdir[2]. O'zaro bog'liq bo'lgan, biri ikkinchisini to'ldiruvchi bu yo'nalishlarning maqsadi inson nutqi va uning aloqaviy sifatlarini, aloqa, xabar, ta'sir etish kabi ijtimoiy vazifalarning voqelanishida lisoniy vositalarning o'rni va imkoniyatlarini aniqlashdir va bunda lisoniy shaxs ham kognitiv tilshunoslikning o'rganish obyekti sirasiga kiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Скребцова, Т. Г.. Когнитивная лингвистика: Курс лекций.. Филологический факультет СПбГУ, 2011 — 256 bet. ISBN ISBN 978-5-8465-1037-1.
2. Irisqulov M.T. Tilshunoslikka kirish.-Toshkent: Yangi asr avlodi, 2009. –B.175.
3. Болдырев Н. Н. Концептуальное пространство когнитивной лингвистики / Вопросы когнитивной лингвистики. - 2004. - № 1 - С. 23.
4. Akramov I. Nutqimizda aforizmdan foydalanishning ahamiyati nimada? . buxdu.uz [Internet]. 2022 Jan. 17
5. Alisherovna, R. N., & Shaxina, M. (2023). Lisoniy shaxs nutqida hissiy belgilarning ifodalanishi. formation of psychology and pedagogy as interdisciplinary sciences, 2(20), 107-109.
6. Fayzieva, M. (2021). The impact of bilingualism and multilingualism in FLT//Центр научных публикаций (buxdu. uz), 8(8).
7. Rasulov, Z. (2022). Information forming tools (factors) in the structure of discourse//Центр научных публикаций (buxdu. uz), 15(15).
8. Usmonova, Z. H. (2017). Stiven King romanlarining badiiy xususiyati va uning o'zbek ilmiy fantastikasiga ta'siri. Міжнародний науковий журнал Інтернаука, (1 (1)), 170-172.
9. Rasulova, N. (2023). The implementation of functional approach in linguistics//Scientific journal of the Fergana State University, (1), 357-361.
10. Yuldasheva, F. (2023). Этические проблемы в творчестве Алишера Навои//Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 31(31).
11. Yusupova O.S. Tilshunoslik va tabiiy fanlar. (O'quv qo'llanma). Samarqand – 2021

UO'K 808.3

BOG'LANGAN QO'SHMA GAPLARDA KO'P MA'NOLILIK (O'TKIR HOSHIMOVNING "TUSHDA KECHGAN UMRLAR" ASARI MISOLIDA)

G.Z.Rozikova, prof., f.f.d., Farg'ona Davlat Universiteti, Farg'ona

Annotatsiya. Mazkur maqolada sintaktik sathga xos polisemiya hodisasi O'tkir Hoshimovning „Tushda kechgan umrlar“ asarida qo'llangan bog'langan qo'shma gaplar misolida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: qo'shma gap, sintaktik polisemiya, qo'shma gap komponentlarini biriktiruvchi vositalar, sintaktik aloqa, transformatsiya.

Аннотация. В данной статье явление полисемии, характерное для синтаксического уровня, анализируется на примере связанных предложений, использованных в произведении Уткира Хашимова «Сны о прошлых жизнях».